

Brüsszel, 2021. szeptember 29.
(OR. en)

12315/21

LIMITE

CT 123
ENFOPOL 335
COSI 175
JAI 1029
COTER 118
COPS 335
COASI 144
CORDROGUE 40
RELEX 805
CFSP/PESC 872

FELJEGYZÉS

Küldi:	a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátora
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Előző dok. sz.:	ST 11556/1/21 REV 1
Tárgy:	Afganisztán: terrorizmus elleni cselekvési terv

Az EU Tanácsa (Bel- és Igazságügy) 2021. augusztus 31-én kinyilvánította a következőket: „Az EU és tagállamai minden tőlük telhetőt megtesznek majd azért, hogy az afganisztáni helyzet ne vezessen az uniós polgárokat érintő újabb biztonsági fenyegetések kialakulásához.” Az EU Tanácsa (Külügyek) 2021. szeptember 17-én leszögezte: „meg kell akadályozni, hogy Afganisztán bázisként szolgáljon a terrorizmushoz, valamint annak finanszírozásához és más országokban való terjesztéséhez. Minden erőfeszítést meg kell tenni annak érdekében, hogy a tálibok megszakítsák a nemzetközi terrorizmushoz fűződő valamennyi közvetlen és közvetett kapcsolatukat”.

A terrorizmus elleni cselekvési terv meghatároz olyan területeket, ahol az EU és a tagállamai kellő időben kidolgozhatnak eszközöket, illetve igénybe vehetnék a meglévő eszközöket annak érdekében, hogy proaktív módon kezeljék a tálibok afganisztáni hatalomátvételéből eredő, az EU belső biztonságát fenyegető esetleges terrorkockázatokat.

A terrorizmus elleni cselekvési terv kidolgozására a Bizottság szolgálataival, az EKSZ-szel, az elnökséggel és az érintett uniós bel- és igazságügyi ügynökségekkel együttműködésben került sor. A tervben 23 ajánlott intézkedés szerepel, amelyek négy területre vannak osztva: I. biztonsági ellenőrzések – a beszivárgás megakadályozása; II. stratégiai hírszerzés/előrelátás: annak megakadályozása, hogy Afganisztán a terrorista csoportok biztonságos menedékévé váljon; III. a propaganda és a mozgósítás figyelemmel kísérése és a velük szembeni fellépés; IV. a szervezett bűnözéssel mint a terrorizmusfinanszírozás forrásával szembeni fellépés.

Ezeken a területeken kulcsfontosságú lesz a nemzetközi partnerekkel való szoros együttműködés. A terrorizmus elleni cselekvési tervet és annak végrehajtását hat hónap elteltével, azt követően pedig hathavonta – a terrorizmus-munkacsoporttal és a COTER-munkacsoporttal konzultálva – felül kell vizsgálni. Ösztönözzük a Bizottságot, hogy e cselekvési terv végrehajtásának támogatása érdekében térképezze fel a meglévő pénzügyi eszközök igénybevételével kapcsolatos lehetőségeket.

I. Biztonsági ellenőrzések: a terroristák EU-ba történő beszivárgásának megakadályozása

Fontos, hogy az EU külső határain, valamint a menekültügyi, vízumügyi és egyéb vonatkozó eljárások során **kellő időben** sor kerüljön **fokozott biztonsági ellenőrzésekre**. Ennek célja egyrészt azon személyek hatékony beazonosítása, akik kockázatot jelentenek vagy jelenthetnek az EU belső biztonságára nézve, másrészt pedig a terroristák EU-ba történő beszivárgásának megakadályozása. Kellő időben és összehangolt módon történő információcserét kell folytatni annak elkerülése érdekében, hogy hiányos legyen a terrorizmussal kapcsolatos információknak vagy az egyes személyekkel kapcsolatos információknak a releváns illetékes nemzeti hatóságok közötti megosztása. Ez különösen a bűnüldöző hatóságok és egyéb biztonsági hatóságok, illetve a menekültügyi és migrációs hatóságok közötti információcserére vonatkozik. Az egyes személyekre vonatkozó valamennyi releváns információt figyelembe kell venni.

Ajánlott intézkedések:

1. A tagállamok illetékes hatóságainak optimalizálniuk kell az EU külső határaitra érkező afgán állampolgárok, vélhetőleg afgán állampolgárok, illetve Afganisztánból vagy állítólag Afganisztánból érkező más állampolgárok személyazonosító és biometrikus adatainak **szisztematikus ellenőrzését**¹. Az ellenőrzéseket valamennyi releváns adatbázis (SIS, Eurodac – ellenőrzés és nyilvántartásba vétel, az Europol rendszerei és adatbázisai, ECRIS-TCN rendszer², VIS, az Interpol adatbázisai³) alkalmazásával kell végrehajtani, **az ilyen lekérdezésekre vonatkozó jogi követelményekkel összhangban**. A tagállamok rendőrségi adatbázisaiban foglalt idevágó információk alapján a prűmi mechanizmust is igénybe kell venni. Adott esetben használni kell a PNR- és API-adatokat is. Fontos emellett biztosítani a megfelelő együttműködést a NATO-val, különösen annak céljából, hogy a BICES adatbázisból le lehessen hívni az Afganisztánnal és más háborús övezetekkel kapcsolatos hadszíntéri információkat. Amennyiben jogilag és a gyakorlatban lehetséges, a fenti biztonsági ellenőrzéseket még azt megelőzően kell elvégezni, hogy az adott személy valamely tagállamba érkezve átlépné az EU külső határát, vagyis még a származási vagy a tranzitorszámban. Ennek az EU-ba irányuló jogszerű migrációra is vonatkoznia kell, például a családdegyesítés esetében is.

¹ Az EU-ba evakuált személyeket is beleértve.

² Az ECRIS-TCN rendszer jelenleg közbeszerzési szakaszban van, és várhatóan 2022 vége előtt teljes mértékben működőképes lesz.

³ Konkrétan a következők: nominális adatok; az ellopt és elvesztett úti okmányok adatbázisa (SLTD); a külföldi terrorista harcosok adatbázisa (FTF); az automatizált ujjnyomat-azonosító rendszer (AFIS); az Interpol-körzésben megjelölt úti okmányok adatbázisa (TDAWN).

2. **A tagállamok illetékes hatóságainak továbbra is folytatniuk kell és intenzívebbé kell tenniük a kellő időben történő információcserét**, valamint a lehetséges terroristák felderítéséhez, nyomon követéséhez és feltartóztatásához szükséges erőforrásokba való beruházást. Ez az Afganisztán térségéből az EU-ba érkező valamennyi személyre⁴ vonatkozik. E munka során támaszkodni kell a Szíriába és Irakba utazó, illetve az onnan visszautazó külföldi terrorista harcosok vonatkozásában tett erőfeszítésekre. Az Europol a tagállamok kérésére segítséget nyújthat ebben a folyamatban azáltal, hogy az adatbázisainak vizsgálatát követően kiegészítő információkat bocsát a rendelkezésükre. Ez segítene kezelni az Afganisztánból érkező külföldi terrorista harcosok jelentette fenyegetést is⁵.
3. Annak érdekében, hogy a fokozott biztonsági ellenőrzésekre vonatkozóan közös megközelítést lehessen kialakítani, a terrorizmus-munkacsoportnak – az egyéb érintett tanácsi munkacsoportokkal szoros együttműködésben – ki kell dolgoznia egy **jegyzőkönyvet**, amelyben meghatároz egy, a COSI által jóváhagyandó egységes eljárást. E jegyzőkönyv értelmében az uniós ügynökségeknek (Europol, Frontex) a megbízatásuk keretein belül és a tagállamok kérésére támogatniuk kell az illetékes nemzeti hatóságokat, különösen megfelelő szakértők küldésével és azáltal, hogy tolmácsokat, kulturális közvetítőket, berendezéseket és eszközöket bocsátanak rendelkezésre, elősegítendő a gyors és közvetlen hozzáférést az ügynökségek egyedi adatbázisaihoz. A jegyzőkönyv nem sértheti azt az elvet, hogy a nemzetbiztonság továbbra is az egyes tagállamok felelősségébe tartozik.

⁴ Az EU-ba evakuált személyeket is beleértve.

⁵ „A megfigyelőcsoport a becsléseiben továbbra is megközelítőleg 8000 és 10 000 közé teszi a külföldi terrorista harcosok számát, akik többek között főleg Közép-Ázsiából, az Oroszországi Föderáció észak-kaukázusi térségéből, Pakisztánból és Kína Hszincsiang-Ujgur Autonóm Területéről érkeztek. Noha a többségük elsősorban a Talibánnak a tagja, sokan támogatják az al-Kaidát is. Mások pedig az ISIL-hez csatlakoztak vagy annak a szimpatizánsai.” Az ENSZ S/2021/486. sz. jelentése.

4. **Az Europolnak, az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökségnek (Frontex) és az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatalnak (EASO)** hozzá kell látniuk annak megszervezéséhez, hogy a tagállamok kérésére esetlegesen például előszűrést, személyes meghallgatást⁶ és ujjnyomatvételt lehessen végezni az EU külső határain. Ezt a megbízatásuk keretein belül kell végrehajtaniuk, biztosítandó a gyors telepítést és végrehajtást, különösen abban az esetben, ha az afganisztáni helyzet eredményeként nagy számú személy érkezik az EU határaihoz. Közös kockázati mutatókat lehetne kidolgozni, amelyeket a határellenőrzések során lehetne alkalmazni. Fontolóra lehetne venni a multidiszciplináris csapatokat magában foglaló, „uniós fogadóállomásokon alapuló koncepció” alkalmazását. Az Europol – adott esetben a többi ügynökséggel együttműködésben – elkezdhetné a vendégtisztek képzését, akiket elkülönített helyen történő biztonsági ellenőrzések végrehajtása céljából szükség esetén gyorsan a külső határra lehetne küldeni. Már most azonosítani lehet a megfelelő nyelveket (pastu/dari) ismerő tolmácsokat és kulturális közvetítőket, és el lehet végezni a biztonsági átvilágításukat. Meg lehet továbbá tenni az e szolgáltatások gyors aktiválásához szükséges előkészületeket is. A tolmácsok és kulturális közvetítők toborzása⁷ során figyelembe kell venni az egyes ügynökségek megbízatásában szereplő eljárásokat és követelményeket.
5. Az Afganisztánból evakuált személyek hatékonyabb ellenőrzése, valamint az Afganisztánból az EU külső határaitra érkező olyan személyek felderítése érdekében, akik fenyegetést jelenthetnek az EU belső biztonságára nézve, továbbá arra tekintettel, hogy javítani kell a biztonsági ellenőrzéseket és az információcserét, elengedhetetlen, hogy naprakész **hadszíntéri információk** álljanak az illetékes nemzeti hatóságok és az Europol rendelkezésére. Az Amerikai Egyesült Államok (USA) kormánya és az uniós tagállamok, valamint az Europol és az Eurojust felvették egymással a kapcsolatot és kialakították a – többek között Afganisztánból érkező – hadszíntéri információk megosztásához szükséges csatornákat és eljárásokat. Továbbra is fontos az információhiány megszüntetése és annak biztosítása, hogy optimális módon rendelkezésre álljon minden Afganisztánból érkező releváns hadszíntéri információ.

⁶ A Frontex általi személyes meghallgatás és előszűrés azért is fontos, hogy elősegítse a nemzeti hatóságok általi információgyűjtést a reagálási képességük javításához, pl. a terrorista harcosokkal kapcsolatban.

⁷ Toborozni lehet pl. szakképzett, biztonsági ellenőrzésen átesett olyan afgán állampolgárokat, akiket Európába evakuáltak és Afganisztánban már dolgoztak az EU vagy a tagállamok számára.

Lényeges emellett arról is gondoskodni, hogy a releváns adatokat a COSI által jóváhagyott eljárásokkal összhangban bevigyék a Schengeni Információs Rendszerbe (SIS)^{8 9}. Az adatkészleteknek megfelelő minőségűeknek kell lenniük és tartalmazniuk kell a szükséges alfanumerikus adatokat¹⁰.

6. **Az USA által a Nyugat-Balkánra evakuált afgán állampolgárookra** vonatkozó biztonsági ellenőrzések szintén fontosak az EU biztonsága szempontjából. Célszerű lenne tájékoztatást kérni az USA kormányától azzal kapcsolatban, hogy az USA-ba történő továbbutaztatást megelőzően milyen biztonsági ellenőrzési eljárást terveznek végrehajtani azokat az afgán állampolgárokat illetően, akiknek az utaztatását az USA az EU-n vagy a Nyugat-Balkánon keresztül bonyolítja. Ez vonatkozik például az USA-ba való beutazásra jogosító vízum iránti elutasított kérelmek esetén alkalmazandó eljárásokra, határidőkre és utókövetési folyamatokra. Ez pedig lehetővé fogja tenni az uniós tagállamokat érintő esetleges biztonsági vonatkozások jobb értékelését. Fel kell kérni az USA kormányát, hogy ossza meg a tagállamok hatóságaival és/vagy az Európával azon személyek személyes és biometrikus adatait, akik nyugat-balkáni tranzitállomáson keresztül utaztak, és akiktől megtagadták az USA-ba való beutazásra jogosító vízumot, valamint e kérelmek elutasításának indokait. Ez az információ jogalapot fog szolgáltatni e személyeknek a SIS-ben történő nyilvántartásba vételéhez, amennyiben teljesülnek a szükséges feltételek. Ezen túlmenően az USA által nyújtott támogatás kulcsfontosságú azon afgán állampolgárok előszűrését illetően, akik az EU területén lévő amerikai bázisokon vannak, de menedékjog iránti kérelmet nyújtottak be az uniós tagállamokban.
7. Meg kell vizsgálni, hogy miként kellene kezelni azokat az afgán állampolgárokat vagy Afganisztánból érkező más állampolgárokat, akik bejutottak az EU-ba (pl. evakuációs légi járatok útján), és akikkel kapcsolatban **arra utaló jelek vagy bizonyítékok állnak rendelkezésre, hogy biztonsági fenyegetést jelentenek**. Kellő figyelmet kell fordítani az afganisztáni helyzetre. Gondoskodni kell a releváns információk – lehetőség szerint a hadszíntéri információkat is beleértve – megosztásáról, hogy lehetővé váljon e személyekkel szemben a nyomozás és esetlegesen a büntetőeljárás lefolytatása.

⁸ A feltételezett külföldi terrorista harcosokra vonatkozó, harmadik országokból származó információk értékelésére és a Schengeni Információs Rendszerbe való esetleges bevitelére vonatkozó eljárás meghatározása, 13037/20. Ezt az eljárást kellene alkalmazni a terrorizmussal gyanúsított, Afganisztánból érkező személyekre vonatkozó, harmadik országokból származó információk kezelésére is.

⁹ Az Europol- és a SIS-rendelettről jelenleg folynak a tárgyalások.

¹⁰ Amint az új SIS működőképessé válik (2022 eleje), lehetőség lesz csupán ujjnyomatadatokat tartalmazó figyelmeztető jelzéseket is bevinni.

Az Eurojustnak támogatnia kell a tagállamokat az említett büntetőeljárások lefolytatása során. Az EASO – többek között Afganisztánra vonatkozó – képzéssel és országspecifikus eszközökkel támogatja a menekültügyi hatóságokat azon kérelmezők felderítésében, akik esetében fennállhat valamelyik kizáró ok¹¹. Az Afganisztánból érkező kérelmezőkre (többek között pl. a lehetséges terroristákra) vonatkozó kizáró okok alkalmazásával kapcsolatban az EASO Afganisztánra vonatkozó országspecifikus iránymutatása is útmutatást nyújt.

II. Stratégiai hírszerzés/előrelátás: annak megakadályozása, hogy Afganisztán a terrorista csoportok biztonságos menedékévé váljon

Fennáll annak a kockázata, hogy a tálibok továbbra is fenntartják szoros kapcsolataikat az al-Kaidával¹², lehetővé téve az al-Kaida (és más terrorista csoportok) számára, hogy jelen legyenek Afganisztánban és fejlesszék tevékenységeiket. Ezt szorosan nyomon kell követni és rendszeresen értékelni kell. Az al-Kaida így továbbra is biztonságos menedéket tudhatna magáénak, elég ideje lenne arra, hogy újraépítse központját, valamint lehetősége nyílna arra, hogy irányítsa és inspirálja szövetségeseit – ezen az sem változtatna, ha a terrorszervezet egy ideig rejtőzködve folytatná tevékenységét, vagy nem hajtana végre olyan külső tevékenységet, amely közvetlenül afganisztáni jelenlétének tudható be.

Figyelemmel kell kísérni az Iszlám Állam Horászán (IS-K) Afganisztánban folytatott tevékenységét is. Az afganisztáni helyszíni jelenlét nélkül komoly kihívást jelent majd pontos és megbízható értesülések beszerzése a terrorista csoportok és szövetségeseik tevékenységeiről. Alapvető fontosságú a stratégiai információcsere és a kulcsfontosságú partnerekkel folytatott rendszeres konzultáció.

¹¹ Az EASO származási országokról szóló jelentései általános háttér-információkat, valamint a konfliktusban részt vevő személyekre vonatkozó konkrét információkat tartalmaznak.

¹² Az ENSZ szerint (a szankciómegfigyelő csoport által 2021. június 1-jén az ENSZ Biztonsági Tanácsának benyújtott jelentés [S/2021/486] alapján) a megállapodás 2020. februári aláírása óta a tálibok továbbra is szoros kapcsolatot tartanak fenn az al-Kaidával, és továbbra is lehetővé tették, hogy az al-Kaida jelen legyen Afganisztánban.

Ajánlott intézkedések:

8. A tagállamoknak az Európai Unió Helyzetelemző Központján (EU INTCEN) keresztül önkéntes alapon, ugyanakkor elkötelezett módon meg kell osztaniuk az afganisztáni fejleményekből eredő **terrorfenyegetésre vonatkozó** stratégiai **információkat**. Az INTCEN-nek fokozott jelentéstételi tevékenységet kell biztosítania a terrorista csoportok afganisztáni jelenlétének és tevékenységeinek értékelése céljából. E jelentéstételnek ki kell terjednie a terrorista csoportok finanszírozására és a külföldi terrorista harcosok jelenlétére is. Az Europol-t ösztönözni kell arra, hogy támogassa a tagállamok nemzeti hatóságait a terroristák EU és Afganisztán közötti mozgásának nyomon követésére irányuló erőfeszítéseikben, többek között a szélsőséges internetes tartalmakkal foglalkozó uniós egységen keresztül. A valós idejű, átfogó és összehangolt uniós reagálás biztosítása érdekében az összes érintett szereplőt összefogó eljárásokat és mechanizmusokat kell kidolgozni. Az alapvető jogokra, többek között a magánélet védelmére vonatkozó uniós vívmányokkal összhangban tovább kell erősíteni a terrorista csoportok afganisztáni biztonságos menedékeinek kérdésével és a kapcsolódó kockázatokkal kapcsolatos stratégiai információcserét a megbízható harmadik országbeli partnerekkel.
9. Az Europol-t támogatni kell abban, hogy **a szélsőséges internetes tartalmakkal foglalkozó uniós egységéhez** biztonsági ellenőrzésen átvilágított, pastu, dari, urdu és fárszi nyelven tudó személyeket tudjon felvenni. Az Europol jelenleg nem rendelkezik olyan munkatársakkal, akik ezen nyelvek ismeretére szakosodtak. A cél a közösségi hálózatok és más források nyomon követése lenne, egyebek mellett az Afganisztánba irányuló és onnan kiinduló, terrorista mozgalmakhoz kötődő esetleges felhívásokra vonatkozó információk tekintetében. Fontolóra lehetne venni **biztonsági ellenőrzésen átvilágított nyelvi szakemberekből álló uniós szintű állomány** létrehozását (beleértve a kabuli uniós képviselő korábbi alkalmazottait és a hasonló helyi személyzetet) annak érdekében, hogy megkönnyítsék az ilyen készségekkel rendelkezők felvételét az uniós bel- és igazságügyi ügynökségekhez.

10. Az EU-nak **meg kell erősítenie a párbeszédet, elő kell mozdítania a stratégiai információcserét és biztosítania kell, hogy elmélyüljenek a kapcsolatok** bizonyos, Afganisztánnal szomszédos országokkal, a régió országaival, az Öböl-menti Együtműködési Tanács érintett országaival, továbbá világszerte az Afganisztánnal kapcsolatos információkkal rendelkező országokkal. Teljes mértékben ki kell aknázni az „Afganisztán szomszédaival folytatott regionális politikai együttműködés platformját”, amelyet az EKSZ fog létrehozni a 2021. szeptember 3-i Gymnich-találkozó nyomán, és amelynek várhatóan lesz egy a terrorizmus elleni küzdelmet szolgáló vetülete is. A platform részeként újtára indul egy „Európa együtt” kezdeményezés is, amelynek célja a kényszerű lakóhelyelhagyás leküzdése a régióban. Mindezekon felül a meglévő eszközöket is alkalmazni kell. Ezek egyike az EU által a régió országaival folytatott terrorizmusellenes párbeszéd, amelyet az EU terrorizmusellenes kapacitásépítési eszközeinek, valamint az egyes uniós küldöttségeknél működő terrorizmusellenes szakértői hálózatnak a fokozott mozgósításával kell alátámasztani. Fontolóra kell venni a terrorizmus elleni küzdelemmel foglalkozó további uniós szakértőknek a régióban működő uniós küldöttségekhez való kirendelését, amennyiben azt a költségvetési eszközök lehetővé teszik¹³. Az Afganisztánból érkező menekülteket fogadó szomszédos országoknak nyújtott segítség szintén hozzájárulna a táborlakók közötti radikalizálódás megelőzéséhez. Az ilyen segítségnyújtás példái közé sorolható az oktatás, valamint a megélhetés biztosítása, továbbá a megfelelő humanitárius és biztonsági feltételek biztosítása.

¹³ A régióban jelenleg Pakisztánban, Közép-Ázsia tekintetében pedig Kirgizisztánban állnak rendelkezésre uniós terrorizmusellenes szakértői pozíciók.

11. Az ENSZ rendszere és a **multilaterális kapcsolatok** egyéb **csatornái** is fontos információforrást jelenthetnek. Az EU-nak és a tagállamoknak továbbra is támogatniuk kell a terrorista csoportok afganisztáni jelenlétéről és műveleteiről szóló magas színvonalú ENSZ-jelentéseket. Az 1267 (1999), az 1989 (2011) és a 2253 (2015) sz. határozat értelmében az ISIL-lel (Dáissal), az al-Kaidával és a társult személyekkel, csoportokkal, vállalkozásokkal és szervezetekkel kapcsolatos releváns információkat is meg kell osztaniuk az ENSZ Terrorizmus Elleni Hivatalával, az ENSZ Terrorizmus Elleni Bizottságának Ügyvezető Igazgatóságával és az ENSZ Biztonsági Tanácsa bizottságával. Az EU-nak politikai szerepet is kell vállalnia és információt kell gyűjtenie, valamint koordinációra kell törekednie a Dáis elleni nemzetközi koalíción és a terrorizmus elleni küzdelem világfórumán keresztül. Ezen túlmenően az EU-nak együtt kell működnie a G7-ekkel az információcsere előmozdítása érdekében. Ezen információcsere keretében megkezdődött az Afganisztánban maradt biztonsági felszerelések feltérképezése. A NATO alapmegbízatásának teljes körű tiszteletben tartása mellett meg fogják vizsgálni a további együttműködést a NATO-val.
12. Az EU-nak és tagállamainak meg kell fontolniuk és fel kell térképezniük, hogy a nemzetközi partnerekkel együtt hogyan lehet eljuttatni a leghatékonyabban a Talibánhoz arra vonatkozó egyértelmű és alku tárgyának nem tekinthető követeléseket, hogy **ne nyújtsanak menedéket terrorista csoportoknak Afganisztán területén**, valamint hogy miként lehet nyomon követni az erre irányuló esetleges kötelezettségvállalásokat. A „biztonságos menedék” kérdésének – a tálib kormány elismeréséről és a fejlesztési támogatás újraindításáról szóló vita eredményének megelőlegezése nélkül – a megfontolások részét kell képezniük.

III. A propaganda és a mozgósítás figyelemmel kísérése és a velük szembeni fellépés

A hatalomátvétel jelentős propagandaértékkel bír a Talibán számára, és az afgán közönségen kívül is mozgósította a terrorizmus és az iszlamista szélsőségesek részére nyújtott támogatást világszerte, így Európában is. Az afganisztáni fejlemények rávilágítanak annak fontosságára, hogy nemzetközi szinten kell felvenni a küzdelmet a szélsőséges iszlamista ideológia terjedése ellen.

Ajánlott intézkedések:

13. Az EU INTCEN-nek és az Europol szélsőséges internetes tartalmakkal foglalkozó uniós egységének **nyomon kell követnie és elemeznie kell** a tálib hatalomátvételt Afganisztánban a **globális terrorista és szélsőséges iszlamista propaganda jelenségének** tekintetében, beleértve a radikalizálódás kockázatának kitett európaiakra gyakorolt hatást is. Előfordulhat, hogy a tálibok, valamint az al-Kaida központja és szövetségesei stratégiai kommunikációs kampányokat folytatnak iszlamista szélsőséges narratívák kidolgozása és terjesztése érdekében. Az ilyen kampányokat nyomon kell követni, többek között a közösségi médiában is. Ez magában foglalja az olyan, Európában is negatív hatásokat gyakorolni képes tényezők nyomon követését, mint a tálibok nőkre és lányokra irányuló politikája, valamint a véleménynyilvánítás, a vallás stb. szabadságának tálibok általi megtagadása. A nyomonkövetésnek emellett ki kell terjednie a Dáís arra irányuló esetleges kísérleteire, hogy az afganisztáni helyzetet az Iszlám Állam Horászán láthatóságának és vonzerejének növelésére használja fel, továbbá a tálib hatalomátvételt követő fejlemények nyomán kialakuló esetleges jobboldali és baloldali erőszakos szélsőséges diskurzusokra is.
14. Meg kell fontolni hatásvizsgálatok és más elemzések elvégzését, az **ellenarratívák** kidolgozásának támogatását és a bevált gyakorlatok cseréjét a **kommunikációs stratégiák** tekintetében, többek között a radikalizálódással foglalkozó uniós információs hálózaton (RAN) és az EKSZ stratégiai kommunikációs osztályán keresztül. A közösségimédia-vállalkozásoknak ugyanakkor megfelelő válaszlépéseket kell tenniük, és együtt kell működni velük. A cél az online terrorista tartalmak¹⁴ és a gyűlöletbeszéd eltávolításának biztosítása. Folyamatos szakpolitikai támogatást kell biztosítani a tagállamok számára stratégiai kommunikációs képességeik fejlesztéséhez és a kommunikációs kihívásokkal kapcsolatos tudatosság növeléséhez. Emellett fontolóra kell venni a régióbeli stratégiai kommunikációs, illetve ellenarratíva-projektek támogatását is. A RAN-nak össze kell gyűjtenie és a helyzethez kell igazítani az ellenarratíva terén meglévő bevált gyakorlatokat, és lehetőség szerint létre kell hoznia egy eszköztárat a tagállamok számára. A tagállamok ösztönözhetik az afganisztáni származású személyeket, hogy vegyenek részt az ellenarratívákhoz kapcsolódó erőfeszítésekben. A tagállamoknak szorosan együtt kell működniük helyi hatóságaikkal a radikalizálódás veszélyének kitett személyek – köztük az afgán származásúak – támogatása érdekében.

¹⁴ Fel kell gyorsítani az online terrorista tartalomról szóló rendelet alkalmazásának előkészítését.

15. Az afgánok évtizedek óta ki vannak téve a szélsőséges iszlamista ideológia külföldről támogatott terjesztésének. **A szélsőséges iszlamista ideológia terjedése és befolyása** mind a régióban, mind globálisan szükségessé teszi annak mélyreható elemzését, hogy miként lehet leküzdeni ezt a problémát, és hogyan lehet ezeket az erőfeszítéseket fokozottabban integrálni az EU külpolitikájába. Az EU folyamatos együttműködése Szaúd-Arábiával az iszlamista szélsőséges térítés visszaszorítása érdekében hozzájárulhat ehhez az erőfeszítéshez. A tagállamokkal szoros együttműködésben hasonló – többek között a terrorizmus elleni küzdelemről szóló rendszeres párbeszédekkel együtt megvalósított – párbeszédet lehetne kezdeményezni azokkal az országokkal, amelyekben a szélsőséges iszlamista ideológiát nemzetközi szinten népszerűsítő tevékenységek vannak jelen. A kérdés a regionális szervezetekkel folytatott párbeszéd részét is képezheti. Az érintett tanácsi munkacsoportoknak értékelniük kell az uniós megközelítésekre vonatkozó azon ajánlásokat, amelyeket a Bizottság szolgálatai fogalmaztak meg a fundamentalista iszlám/szalafizmus Száhel-övezetben és Nyugat-Afrikában való terjedéséről szóló két tanulmányban¹⁵. Kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani az uniós küldöttségek és a terrorizmusellenes szakértők általi jelentéstétel megerősítésének, adott esetben a fejlesztési támogatási programokba való integrációnak, valamint a régióban működő érintett KBVP-missziókkal való együttműködésnek. Ezt az említett missziók alapmegbízatásával összhangban kell megtenni. Emellett meg kell fontolni további szakértői tanulmányok elkészítését is, ami egyben elősegíti a tájékozott döntéshozatalt is.

IV. Fellépés a szervezett bűnözéssel mint a terrorizmusfinanszírozás egyik forrásával szemben

Az afganisztáni ópiumtermelést és máktermesztést legnagyobb részben vélhetően a tálibok irányítják. Ez a tevékenység lehet az egyik fő bevételi forrásuk. Feltételezhető, hogy a tálibok szintetikus kábítószerrel előállításában, illetve tiltott kereskedelmében is részt vesznek. Az afganisztáni ópiumtermelés növekedése közvetlenül befolyásolja a heroin elérhetőségét az uniós piacokon, ahová a heroin főként a balkáni útvonalon érkezik.

¹⁵ A COTER szakbizottságban várhatóan 2021 decemberében kerül sor erről vitára.

Mostanában azonban a déli útvonalon, Kelet- és Dél-Afrikán keresztül is érkezik heroin az EU-ba¹⁶. Afganisztánban az elmúlt években gyorsan bővült az efedrinyerés¹⁷ és a metamfetamin-előállítás¹⁸. Egyre több bizonyíték van arra, hogy a tálib csoportok ezt tevékenységeik finanszírozására használják fel¹⁹.

Az Egyesült Államok és szövetségesi csapatainak kivonását követően a tálibok birtokába került, illetve az afgán biztonsági erőktől megszerzett fegyverzet²⁰ komoly közép- és hosszú távú fenyegetést jelent. Ezekkel ugyanis kereskedni lehet jövedelemszerzés céljából, illetve fel lehet használni őket szervezett bűnözői hálózatok és terrorista sejtek támogatására Afganisztánban és azon túl, nyugati célpontok elleni támadások elkövetése céljából. Csakúgy, mint Szíriában és Irakban, a terroristák propaganda céljából megsemmisíthetik a régiségeket, illetve pénzügyi célból illegálisan kereskedhetnek velük. A migráncsempészség/emberkereskedelem a terrorizmus finanszírozásának potenciális forrása, amelyet a szervezett bűnözői csoportok felhasználhatnak a terroristák EU-ba való beszivárgásának elősegítésére. Az Afganisztánnal és a tálibokkal összeköttetésben álló terrorista csoportokhoz jutó finanszírozás növekedésének megakadályozása érdekében a tiltott kereskedelemmel kapcsolatos valamennyi lehetséges bevétel ellen fel kell lépni.

Ajánlott intézkedések:

16. Az **Europolnak** tanácsos nyomon követnie és értékelnie az afganisztáni helyzethez kapcsolódó bűnözési kockázatoknak az EU biztonságára gyakorolt lehetséges hatását és e kockázatok alakulását, valamint átfogóbb, naprakész bűnügyi hírszerzési helyzetképet kialakítania.

¹⁶ A Kábítószer és a Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelőközpontja (EMCDDA) által készített, az uniós kábítószerpiacokról szóló, 2019. évi jelentés, amely a következő címen érhető el: https://www.emcdda.europa.eu/publications/joint-publications/eu-drug-markets-report-2019_en

¹⁷ Afganisztánra annak kapcsán is figyelem irányult, hogy az országban immár új módszerrel nyerik ki a metamfetamin prekursorának minősülő efedrint a hegyvidéki régiókban található csikófarkból.

¹⁸ Bár ez eddig csupán korlátozott hatást gyakorolt az uniós piacokra, valószínű, hogy a tálibok ki fogják használni ezt az üzleti lehetőséget.

¹⁹ Egyre több a bizonyíték Afganisztán efedrin- és metamfetamin-termelői és -ellátói szerepére vonatkozóan: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13410/emcdda-methamphetamine-in-Afghanistan-report.pdf>

²⁰ Ide tartoznak az éjjellátó szemüvegek is.

17. Az EU **INTCEN-nek** az Afganisztánnal kapcsolatos terrorveszélyről szóló jelentéstétel részeként továbbra is be kell számolnia a terrorizmussal kapcsolatos szervezett bűnözésről és a kapcsolódó kérdésekről. Figyelmet kell fordítani a hátrahagyott fegyverzetre, katonai és speciális felszerelésekre, amelyek esetében fennáll a veszélye annak, hogy terrorista csoportok – többek között Európában – támadásokhoz használják őket.
18. **Kábítószer-kereskedelem:** Az Europolnak és a Kábítószer és a Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelőközpontjának (EMCDDA) – a megbízatásuknak megfelelően –, az egyéb érdekelt felekkel, például az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatalával (UNODC), más uniós ügynökségekkel – például a Frontexszel –, a régió országaival és más nemzetközi partnerekkel együttműködve értékelniük kell az afganisztáni fejleményeknek a kábítószer-előállításra és -kereskedelemre gyakorolt hatásait. Különös figyelmet kell fordítani az említett fejlemények által az uniós kábítószerpiacra gyakorolt hatásra. E tekintetben fel kell térképezni a lehetséges rövid- és középtávú forgatókönyveket. Az értékelés keretében azt is meg lehetne határozni, hogy miként lehetne fokozni a nyomkövetési kapacitást annak érdekében, hogy támogassuk és fokozzuk a leendő afganisztáni és térségbeli változásokra és kihívásokra való felkészültséget, valamint a lehetséges válaszintézkedéseket²¹. Ennek az értékelésnek arra is összpontosítania kell, hogy miként célszerű elemezni a bűnözői hálózatokkal való kapcsolatokat, és hogy e kapcsolatok miként tehetik lehetővé a terrorista tevékenységet. Az értékelés keretében figyelembe kell venni különösen az ópiumot, a kannabisz és a metamfetaminok előállítását és tiltott kereskedelmét, valamint a prekursoroknak a térségbe irányuló tiltott kereskedelmét. Fontos lesz elegendő erőforrást biztosítani az Europol számára, valamint egyértelmű megbízatást és elegendő erőforrást biztosítani az EMCDDA számára a tevékenység elvégzéséhez, különös tekintettel az EMCDDA megbízatásának tervezett felülvizsgálatára.

²¹ A stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz keretében létrehozott, a kábítószer-kereskedelem elleni EU–ACT program célja a heroinkereskedelem elleni küzdelem a régióban, illetve Afrika keleti partja felé irányulóan. Fontolóra kell venni e program folytatását, amely helyi csapatokkal rendelkezik Pakisztánban, Ukrajnában, Grúziában és Tanzániában.

Az EMPACT²² kábítószer-előállítás és -kereskedelemmel kapcsolatos operatív tevékenységei során továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani Afganisztánra és a szomszédos országokra. E tekintetben a 2022. évi operatív cselekvési tervek folyamatban lévő előkészítésére kell összpontosítani. Meg kell fontolni továbbá a régió határbiztonságának fokozására irányuló uniós támogatás – például a Közép-Ázsiával és Afganisztánnal kapcsolatos határigazgatási programra (BOMCA) irányuló kezdeményezés – megerősítését is. Emellett mobilizálni kell a Selyemút-országokra vonatkozó regionális integrált határigazgatási programot²³ is.

19. Az EU-nak fel kell szólítania Afganisztánt, hogy tartsa tiszteletben az ENSZ Egységes Kábítószer Egyezményében foglalt kötelezettségeit – különösen az ópiummák-termesztést illetően –, valamint a kábítószeres és a pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása elleni ENSZ-egyezményben foglalt kötelezettségeit²⁴. Anélkül, hogy megelőlegezné a tálib kormány elismeréséről és a fejlesztési támogatás újraindításáról szóló vita eredményét, az EU – valamennyi érintett regionális és nemzetközi érdekelt féllel, különösen az UNODC-vel szoros együttműködésben – feltárhatná, hogy miként lehetne az afgán gazdaságot kibillenteni a kábítószer-termeléstől és -kereskedelemtől való függőségéből, egyaránt építve az ösztönzőkre (például: a máktermesztéstől függő mezőgazdasági termelők gazdasági ösztönzése; alternatív fejlesztési programok) és a szigorúbb szabályozási keretekre (például: a vonatkozó ENSZ-egyezményekkel és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával összhangban álló, fokozatosan bevezetendő tényleges tilalom a máktermesztésre, valamint az ópium és a szintetikus kábítószeres tiltott kereskedelmére vonatkozóan; az illegális laboratóriumok és a kábítószer-kereskedelmi hálózatok felszámolására irányuló célzott intézkedések). A Bizottság érintett szolgálatainak célszerű fontolóra kell venniük a mezőgazdasági termelők megélhetésének biztosítását célzó alternatív fejlesztési intézkedések támogatását. A Bizottságnak ugyanakkor óvintézkedéseket kell tennie a pénzeszközökkel való visszaélés elkerülése érdekében.

²² Az EMPACT az Európai Multidiszciplináris Platform a Bűnügyi Fenyégettség Ellen nevű eszköz rövid neve. Az EMPACT az Uniót érintő, a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözés jelentette legfontosabb fenyegetésekkel foglalkozik. Az EU 2021 májusában 10 EMPACT-prioritást fogadott el (pl. kábítószer- és tűzfegyver-kereskedelem, valamint a vagyon elleni szervezett bűnözés), amelyeket 2022 és 2025 között kell végrehajtani.

²³ A 12 millió EUR költségvetésű programot a Nemzetközi Migrációs Politikát Fejlesztő Központ (ICMPD) hajtja végre.

²⁴ A vonatkozó ENSZ-egyezmények a következők: az 1972. évi jegyzőkönyvvel módosított, 1961. évi Egységes Kábítószer Egyezmény, a pszichotrop anyagokról szóló, 1971. évi egyezmény, valamint a kábítószeres és a pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása elleni, 1988. évi ENSZ-egyezmény.

20. Ezt adott esetben az e területen szakértelemmel rendelkező nemzeti és nemzetközi érdekelt felekkel együttműködésben lehetne megvalósítani. Szóba jöhet a nem kormányzati szervezeteken és az ENSZ-en keresztül biztosított segítségnyújtás is; ezeket az opciókat meg kell vizsgálni. Emellett támogatni kell azokat a kezdeményezéseket, amelyek célja a regionális együttműködés előmozdítása a transznacionális kábítószer-kereskedelem elleni küzdelem érdekében.
21. **Tűzfegyverek tiltott kereskedelme:** Afganisztán eddig nem képezte a tűzfegyverek tiltott kereskedelmének származási országát. A tűzfegyvereket elsősorban a Nyugat-Balkánról csempészik az EU-ba. Az Afganisztánból az EU-ba irányuló potenciális fegyverkereskedelem valószínűleg a délkelet-európai útvonalon keresztül valósulna meg. Az Afganisztánból az EU-ba irányuló tiltott fegyverkereskedelem középtávú kockázatának csökkentése szempontjából kulcsfontosságú a tűzfegyverek tiltott kereskedelmére vonatkozó, a 2020–2025-ös időszakra szóló uniós cselekvési terv végrehajtása. A cselekvési terv ugyanis mind az EU-ra, mind a délkelet-európai partnerekre (Nyugat-Balkán, Moldova és Ukrajna) kiterjed. A Nyugat-Balkánt érintő operatív intézkedéseket prioritásként kell kezelni és meg kell erősíteni a releváns – például a tűzfegyverek tiltott kereskedelmére, illetve a nagy kockázatot jelentő bűnözői hálózatokra vonatkozó – EMPACT operatív cselekvési tervek révén, a tűzfegyverek alkotórészeinek tiltott kereskedelme elleni küzdelem érdekében. Az Európának nyomon kell követnie a tűzfegyvereknek, illetve azok alkotóelemeinek az online terjesztését. Ezzel összefüggésben a felderítés fokozása érdekében meg kell erősíteni az együttműködést az USA-val és a gyors csomagküldő cégekkel. A FRONTEX-nek és a CEPOL-nak fokoznia kell a tűzfegyverek felderítésével kapcsolatos képzést a határ- és a parti őrség, a bűnüldöző szervek és a vámhatóságok számára. A tűzfegyverek felderítéséről szóló, nemrégiben kidolgozott Frontex-kézikönyvnek kulcsfontosságú eszköznek kell lennie a frontvonalban dolgozó tisztviselők, különösen a határőrök és a vámtisztviselők számára. Kívánatos, hogy a Frontex a nyugat-balkáni hatóságokkal együttműködésben, az EU és a nemzetközi partnerek támogatásával kidolgozza a kézikönyvnek a Nyugat-Balkánon alkalmazandó változatát.

22. **Régiségek tiltott kereskedelme:** Ez az Afganisztánból származó kulturális javak tiltott kereskedelmének nyomon követését és átfogó kockázatértékelését jelenti. E tevékenységet az Europolnak kell ellátnia az EMPACT támogatásával, például a Pandora-művelet vagy más operatív tevékenységek, például a Harmakhis-művelet révén. E tevékenységet be lehetne építeni a vagyon elleni szervezett bűnözésre vonatkozó, 2022. évi EMPACT operatív cselekvési tervbe. A Bizottságnak fontolóra kell vennie egy új figyelmeztetés kiadását a műtárgypiac és a határigazgatási hatóságok számára, kérve őket, hogy tanúsítsanak éberséget és kellő gondosságot az Afganisztánból származó kulturális javakkal kapcsolatban. Ezt a tevékenységet az Interpollal, az UNESCO-val, a Vámigazgatások Világszervezetével (WCO), az UNODC-vel és a Múzeumok Nemzetközi Tanácsával (ICOM), valamint a kulturális javak területén illetékes bűnüldöző hatóságok és szakértők informális hálózatával (EU CultNet) együttműködésben lehetne ellátni. A Bizottság fontolóra vehetné olyan projektek indítását, amelyek keretében digitalizálnák az Európában, illetve adott esetben más országokban található, már forgalomban lévő afgán kulturális műtárgyakat. A cél az Afganisztánból származó lopott műtárgyak felderítésének támogatása lenne. Meg lehetne vizsgálni annak lehetőségét, hogy átfogó és ideiglenes tilalom kerüljön bevezetésre az Afganisztánból származó kulturális javak behozatalára vonatkozóan. Az azonnali intézkedések biztosítása érdekében a Bizottságnak létre kell hoznia egy gyorsreagálási rendszert a kulturális javak tiltott kereskedelmére vonatkozó, hamarosan elkészülő cselekvési tervvel összefüggésben.

23. **Migráncsempészés és emberkereskedelem:** Az uniós intézményeknek és szervezeteknek, az érintett bel- és igazságügyi ügynökségeknek – például az Europolnak, az Eurojustnak és a Frontexnek –, valamint a tagállamoknak – különösen az EMPACT keretében, illetve e területnek a 2022. évi operatív cselekvési tervbe való esetleges belefoglalásával²⁵ – fokozniuk kell az olyan szervezett bűnözés és terrorista csoportok elleni küzdelmet célzó jelenlegi erőfeszítéseket, amelyek elősegítik a migráncsempészt és az emberkereskedelmet, és pénzügyi hasznot húznak e tevékenységekből. Ezzel összefüggésben az EU-nak meg kell erősítenie az Afganisztánnal szomszédos országokkal, valamint a regionális partnereivel folytatott együttműködést. Fel kell lépni a migráció politikai célokra való felhasználása és az egyéb hibrid fenyegetések ellen, mivel ezek biztonsági kockázatot jelentenek²⁶.
24. Fontolóra lehetne venni azt is, hogy **a bűnözés finanszírozására és a pénzmosásra vonatkozó EMPACT-kezdemenyezés** keretében – tekintettel e kezdeményezés horizontális és átfogó dimenziójára – különös hangsúlyt fektessenek Afganisztánra a terrorizmust finanszírozó bűnözői tevékenységekhez kapcsolódó pénzügyi nyomozások támogatása érdekében. Az EU-nak szorosan nyomon kell követnie Afganisztánnak a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos jövőbeli szakpolitikáit és gyakorlatait, és megfelelő időben fontolóra kell vennie a következő lépéseket.

²⁵ A migráncsempészésre vonatkozó prioritás, az emberkereskedelemre vonatkozó prioritás, valamint a hamis és hamisított okmányok mint az effajta bűncselekményekhez használt eszközök rendelkezésre bocsátására vonatkozó közös horizontális stratégiai cél.

²⁶ Az Európai Unió Tanácsa (Bel- és Igazságügy) 2021. augusztus 31-én kijelentette, hogy „többek között új eszközök kidolgozásával reagálni fog azokra a próbálkozásokra, amelyek arra irányulnak, hogy politikai célokra, illetve egyéb hibrid fenyegetések szándékával használják az illegális migrációt”.